

Slutrapport

Återrapportering av ekonomiskt stöd till lokalt brottsförebyggande projekt

Det sker mycket brottsförebyggande arbete runtom i landet, både som projekt och i den löpande verksamheten. Några av dessa insatser har kunnat genomföras med hjälp av ekonomiskt stöd från Brottsförebyggande rådet (Brå). Arbetet dokumenteras och efter insatsen lämnas en slutrapport till Brå.

Erfarenheterna från de olika projekten är många gånger intressanta för andra som arbetar med brottsförebyggande arbete och därför publicerar Brå ett urval av rapporterna på myndighetens webbplats.

För sakuppgifter och slutsatser står respektive författare eller organisation.

Fler rapporter finns att ladda ner på www.bra.se/lokaltarbete

Slutrapport

Brottsförebyggande skolarbete i ett vidare perspektiv

Inledning och bakgrund

I september 2003 ansökte Brottsförebyggande rådet i Umeå om ekonomiskt stöd från BRÅ centralt för det ettåriga projektet – Brottsförebyggande skolarbete i ett vidare perspektiv. Ansökan beviljades i sin helhet. I September 2004 ansöktes om en förlängning ytterligare ett år av projekttid och ekonomiskt stöd, även denna ansökan beviljades i sin helhet.

Då projektet har avslutats, december 2005, avges nu en slutrapport som beskriver de genomförda insatser under perioden december 2003 – december 2005 och dess utfall.

Projektets bakgrund

Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har i sin ambition att stödja det brottsförebyggande arbetet i landets kommuner initierat bl.a. två projekt. Det ena är en lärarhandledning (Du och jag, rätt och fel) med 7 olika teman som alla går att integrera i den ordinarie ämnesundervisningen i skolan. Lärarhandledningen syftar till att öppna upp skolan och skolans verksamhet mot aktörer i närsamhället så som det lokala brottsförebyggande rådet, polisen, lokal media, kommunpolitiker, socialtjänst och det lokala näringslivet. Under projektets genomförande kom även en lärarhandledning för årskurserna 3 - 6 (Livets spelregler) ut. I det andra projektet – Plattformen – är syftet att stimulera till samarbete mellan det lokala näringslivet och de lokala brottsförebyggande råden.

I diskussioner kring brottsförebyggande arbete, liksom annat preventivt arbete, benämns ofta ungdomar och barn som en målgrupp för olika insatser. Ofta hamnar dessa diskussioner högt ovan ungdomarnas huvuden. Sällan lyckas insatserna nå fram till ungdomarna. Ovan nämnda lärarhandledningar vill ge ungdomarna möjlighet att själva undersöka, analysera, värdera och i slutändan agera i det brottspreventiva arbetet. Lärarhandledningarnas ambition är att ungdomarna skall ges arenor att agera och göra sig hörda på samt att det skall finnas vuxna mottagare för de arbeten och de idéer som ungdomarna för fram. Tanken är att mer ta tillvara den resurs som ungdomarna skulle kunna vara i form av en, av flera, aktörer i det brottsförebyggande arbetet. Lyckas man med detta har ungdomarna snabbt transformerats från målgrupp till aktör. Högst troligt är att lika snabbt har även motivation och efterlevnad ökat.

Vårt samhälles utveckling och våra barns utveckling omnämns ofta som ett gemensamt ansvar för oss alla. Detta gäller inte minst i det brottsförebyggande arbetet. Tyvärr ser det inte alls ut på det sättet i de flesta fall. En orsak till detta kan vara att det inte finns utarbetade kanaler och arenor för detta. Hur skall en samverkan mellan skola och den lokala handlaren se ut kring problemet med snattning? Eller mellan fastighetsägaren och skolan kring skadegörelse? Hur skall polis och socialtjänsten nå fram till ungdomarna på ett sätt som skapar förtroende? Hur skall kommunpolitiker kunna föra en dialog med kommunens ungdomar kring dessa viktiga frågor?

I näringslivet blir frågor kring CSR (corporate social responsibility) och samhällsansvar allt viktigare. De flesta större företag för idag en intern diskussion om hur man skall kunna ta ett samhällsansvar. Många företag tar även sådant genom olika insatser. Det kan vara i form av att man ger bort sina gamla datorer till en skola, att man stödjer en ideell förenings arbete eller på något annat sätt. För många företag är det dock svårt att se vad man skulle kunna göra i ett större perspektiv, det handlar allt för ofta om punktinsatser. Många företag vill på ett mer

övergripande sätt ta ett ansvar för det samhälle och den närmiljö man verkar i. Inte minst handlar det om ungdomsfrågor. Ungdomarna är företagets framtida medarbetare och kunder. Ungdomarna är även nuvarande medarbetares och kunders barn. Man blir en attraktiv arbetsgivare och även attraktiv ur ett kundperspektiv. Gott för samhället, blir gott för företaget. Det är en vinn/vinn situation. Även ur ett brottsförebyggande perspektiv så har företagen mycket att vinna. Om företagen själva, deras medarbetare och deras samarbetspartner i mindre utsträckning utsätts för brott är detta naturligtvis en fördel.

Projektet – Brottsförebyggande skolarbete i ett vidare perspektiv - syftade till att binda ihop ovanstående tankar till en helhet där skola, kommun och näringsliv samarbetar kring det brottsförebyggande arbetet inom Umeå kommun. Fokus låg på ungdomsfrågorna i det brottsförebyggande arbetet, men givetvis kunde även andra viktiga frågor inom såväl ungdoms- som det brottsförebyggande området komma att beröras.

Utgångspunkt

Projektets utgångspunkt och stomme var den lärarhandledning (numera de två lärarhandledningarna) som BRÅ har tagit fram. Deras ambition att involvera eleverna i det lokala brottsförebyggande arbetet samt i dess förhoppning att det skall finnas lokala aktörer som kan fungera som bollplank, kunskapskällor och mottagare för elevernas frågor och arenor att presentera deras arbeten på.

Målsättningar

Projektets kortsiktiga målsättningar var att:

- Ge Umeås skolor så bra verktyg och stöd som möjligt i deras arbete med frågor som berör brottsförebyggande och vårt samhälles värdegrund.
- Ge ungdomarna möjlighet och inspiration att ”på allvar” kunna delta i och påverka det brottsförebyggande arbetet i kommunen.
- Skapa ett lokalt nätverk av aktörer (viktiga vuxna) som kan fungera som kunskapskällor, bollplank och slutligen mottagare av elevernas brottsförebyggande skolarbeten.

Projektets långsiktiga målsättning var att:

- På sikt skapa arenor för en levande diskussion och naturliga samarbetsformer för det lokala brottsförebyggande arbetet. Ett arbete där ungdomarna ses som fullvärdiga aktörer inte som en målgrupp. Ett arbete där näringsliv, skola och kommun samverkar.

Projektets bemanning

- Central projektledare (Niklas Odén) – ansvarade övergripande för projektets planering, genomförande, dokumentation och slutsammanställning.
- Lokal projektledare – Umeå kommuns samordnare för brottsförebyggande frågor – Lennart Andersson fungerade som lokal projektledare. Denne ansvarade tillsammans med central projektledare för planering och för projektets genomförande på lokal nivå.
- Utbildning av lärare och vissa andra insatser bemannas av central projektledare.
- Styrgrupp – ansvarade för projektets utformning. Styrgruppen bestod av centrala och lokala projektledarna (Niklas Odén och Lennart Andersson) från polisen (Per Hörberg) från näringslivet (Simon Norberg, ordförande Svensk handel i Umeå) från skola (Anders Öhlund, rektor och Jessika Nyström, kurator).

Skolor som deltog

Sex skolor anmälde sig till projektet. (Tegs centralskola, Ersängsskolan, Mariehemskolan, Ersdungen, Kupan och Östra Ersboda)

Beskrivning av projektet, gjorda insatser och resultat

Projektet – Brottsförebyggande skolarbete i ett vidare perspektiv – har som nämnts ovan sin utgångspunkt i lärarhandledningen (Du och Jag, Rätt och Fel). Lärarhandledningen som utgår från skolans uppdrag kring värdegrundsfrågorna är uppbyggd så att eleverna ges möjlighet att delta som aktörer i det lokala brottsförebyggande arbetet. Detta görs genom att eleverna föreslås göra mycket av sina temarbeten kring brottsförebyggande och värdegrundsfrågorna i närsamhället och i samverkan med de aktörer som finns där. Exempel på detta är att intervjua den handlare som äger butiken i närheten av skolan om snatterier eller fråga fastighetsbolaget som äger fastigheterna i centrum om skadegörelsens konsekvenser o.s.v. Förhoppningen är att dessa arbeten skall leda till samarbeten och dialog mellan skola, elever och de aktörer som finns i skolans närmiljö. Detta kan innefatta allt från att svara på elevernas frågor till ett bredare samarbete innehållande mentorskap, praktikplatser och gemensamma aktiviteter. Förhoppningen är även att Umeå kommun ska ta tillvara de slutsatser, synpunkter, idéer och förslag som framkommer ur elevernas arbeten. På så sätt blir Umeås barn och ungdomar en aktör i det brottsförebyggande arbetet i kommunen.

Detta genomfördes under 2004

- En skriftlig inbjudan att delta i detta projekt gick ut till Umeås skolor i november 2003. En muntlig information presenterades även vid en rektorskonferens.
- Sex skolor anmälde sitt intresse. (Tegs Centralskola, Ersängsskolan, Mariehemskolan, Ersdungen, Kupan, Östra Ersboda).
- Projektets lokala projektledare (Lennart Andersson UmeBrå) och projektets centrala projektledare (Niklas Odén) rekryterade därefter en styrgrupp bestående av personer med anknytning till skola, polis och näringsliv.
- Information gavs till ett antal ”aktörer” i skolornas närmiljö. Exempel på ”aktörer” som kontaktades och informerades om projektet var affärs-, butiks- och kioskinnehavare, socialtjänsten, polisen och det kommunala bostadsbolaget. Samtliga inbjöds till att delta vid den kommande utbildningsdagen.
- I mars 2004 genomfördes en utbildningsdag. Deltog gjorde förutom deltagande skolans rektorer och lärare även representanter från polisen, socialtjänsten, föreningslivet, bostadsbolaget och Svensk handel. Dagen syftade till att ge skolpersonalen kunskap om lärarhandledningens innehåll och pedagogiska upplägg. Dagen syftade även till att ge skolpersonalen och de andra aktörerna möjlighet att börja diskutera former för en samverkan.
- Den lokala projektledaren (Lennart Andersson) tillsammans med styrgruppens näringslivsrepresentant (Simon Norberg/Svensk Handel) besökte och informerades de näringsidkare (främst affärsinnehavare) som finns i deltagande skolans närmiljö. Dessa möten var till stor del positiva och de flesta sa sig vara villiga att hitta former för samverkan med skolorna.
- Planering av seminarium – En dag mot brott. Seminariet är tänkt att fungera som en mötesplats för samverkan mot brott där elever, skolpersonal, näringsliv, tjänstemän och politiker i kommunen, föreningsliv och brottsförebyggare möts. Där elevernas arbete och goda exempel på dialog och samverkan mellan skola – aktörer i närområdet lyfts fram. Erfarenhetsutbyte med sikte på att sprida goda exempel och idéer såväl

inom som utom Umeå kommun. Seminariet var planerat till november men kommer att genomföras i april 2005.

- I maj 2004 genomfördes handledning av skolpersonalen på de deltagande skolorna. Detta för att stödja igångsättning och höra efter vilket stöd i övrigt som önskades av skolorna. Vissa skolor var redan igång och hade även tagit vissa externa kontakter.
- Under hösten 2004 togs kontakt med Polishögskolan i Umeå, för eventuellt samarbete. Polishögskolan svarade positivt på denna förfrågan. Former för samverkan ska utvecklas.
- Under hösten 2004 genomfördes ny handledning/utbildning med deltagande skolor. De skolor som även innefattade mellanstadieårskurserna fick även pilotversionen av – Livets spelregler – BRÅs nya lärarhandledning för årskurserna 3 – 5.
- Samtliga skolor planerade att arbeta med lärarhandledningarna under hösten.
- Listor med kontaktpersoner (skola och övriga aktörer) har upprättats. Dessa har sedan spridits till deltagande skolor och övriga aktörer så att det lättare skall gå att ta kontakt och samverka från båda håll.
- Utbildning kring lärarhandledningen genomfördes i november för 3 skolor i Holmsund. (Sandviksskolan, Storsjöskolan och Obbolaskolan).

Detta genomfördes under 2005

- I februari genomfördes styrgruppsmöte och planering av ungdomsseminarium.
- I februari togs en projektplan fram för genomförande av ungdomsseminarium. Ungdomsseminariet syftade till att deltagande skolors elever skulle få visa upp sina arbeten samt diskutera frågeställningar kring brott och trygghet i Umeå.
- I februari – april arbetade skolorna i olika utsträckning med projektet.
- I mars genomfördes möte med, styrgrupp och skolförvaltningen Umeå kommun. Utbildning planerades till ännu ej deltagande skolor i Augusti.
- I mars genomfördes handledning till deltagande skolor.
- I Februari – April genomfördes planering och ett antal förberedande insatser för ungdomsseminariet – En dag mot brott.
- I Mars - April genomfördes löpande kontakter och möten med kommunrepresentanter, polis, sponsorer, näringsliv, lokalansvariga, deltagande skolor, moderator seminariet, styrgrupp och övriga aktörer för genomförandet av ungdomsseminariet.
- Ungdomsseminariet genomfördes 28 april på Filmstaden i Umeå – se separat dokumentation som bifogas denna rapport (bilaga 1).
- I maj sammanställdes och spreds seminariedokumentationen till samtliga deltagare.
- I augusti ställdes utbildningsdagen in för att ”brottsförebyggande skolarbete” var inte ett av Umeå kommuns skolors prioriterade områden.
- I september återupptogs kontakten med skolorna.
- Några av skolorna fortsatte sitt arbete under hösten 2005
- I oktober genomfördes en sista handledningsinsats för skolorna.
- I december genomfördes en mindre utvärdering där skolorna fick besvara frågor om projektets genomförande och upplevda kvalitet. (Se bilaga 2).
- I december 2005 – januari 2006 sammanställs projektets dokumentation i denna rapport.

Utvärderande diskussion om projektets genomförande samt måluppfyllelse.

Som utgångspunkt i denna utvärderande diskussion om projektets genomförande använder vi några av de frågeställningar som nämns i bakgrundsbeskrivningen samt projektets målformuleringar.

”Hur skall en samverkan mellan skola och den lokala handlaren se ut kring problemet med snattning? Eller mellan fastighetsägaren och skolan kring skadegörelse? Hur skall polis och socialtjänsten nå fram till ungdomarna på ett sätt som skapar förtroende? Hur skall kommunpolitiker kunna föra en dialog med kommunens ungdomar kring dessa viktiga frågor?”

Vilka insatser gjordes?

Projektet har i sin planering och idé gett förslag på möjliga vägar att gå gällande dessa frågor. Projektet gav skolorna utbildning och redskap i form av lärarhandledningar som i sin metodik föreslog att skolans elever skulle ges möjlighet att kontakta och intervjua olika aktörer i närsamhället.

Projektledning och styrgrupp banade väg för att underlätta dessa kontakter genom att informera det lokala näringslivet, polis, kriminalvård, KRIS, Polishögskolan i Umeå, socialtjänst, bostadsbolag m.fl. om projektet och skolornas arbeten.

Projektledningen sammanställde och spred till skolorna kontaktlistor på aktörer och personer i närsamhället som ville arbeta med skolorna i dessa frågor.

Projektledningen bjöd in representanter från polis, socialtjänst, bostadsbolag och näringsliv att delta tillsammans med skolornas personal vid den inledande utbildningsdagen. En del av utbildningsdagen avsattes för diskussion mellan skola – andra aktörer om hur de kunde finna former för en samverkan.

Till ungdomsseminariet – Unga om brott och trygghet i Umeå – bjöds bl.a. kommunpolitiker in för att få ta del av ungdomarnas tankar kring brott och trygghet i Umeå. Ordförande i För- och grundskolenämnden, Margareta Rönngren, deltog vid seminariet. Vid seminariet deltog även representanter för polis, kommunens ungdomsarbete, Umeås näringsliv, skolledare, lärare, journalister m.fl.

Resultat

Projektet har skapat förutsättningar för att deltagande skolors lärare och elever ska kunna kontakta, fråga och arbeta tillsammans med aktörer i närsamhället. Även om seminariet endast var vid ett tillfälle så var det ändå en modell för hur man skulle kunna arbeta vidare i Umeå för att skapa dialog mellan ungdomar och politiker.

Men när det gäller vad som verkligen hände är denna del en besvikelse. Endast en av skolorna tog flera externa kontakter. Några försökte och tog någon extern kontakt. Några skolor tog inga externa kontakter över huvudtaget.

Utifrån det skrala resultatet kan tyckas att det omfattande arbete som framförallt den lokala projektledaren (Lennart Andersson) tillsammans med styrgruppens näringslivsrepresentant (Simon Norberg) lade ner på att skapa, informera och upprätta listor över kontakterna i närområdet inte var mödan värt.

Samtidigt kan sägas att för den skola som tog vara på denna möjlighet gav dessa kontakter såväl elever som lärare mer än vad de hade trott att det skulle göra. Såväl den pedagogiska

kvalitén som resultatet (en elevtidning om brott och trygghet i Umeå) höll mycket hög klass. Skolan uppger idag att de i undervisningen kommer att fortsätta samarbeta med aktörer i närsamhället. Så här har projektledningens arbete gett ett gott resultat.

Orsaken till att kontakten mellan skolorna och de lokala aktörerna inte har fungerat i önskad omfattning tycks i huvudsak ligga på skolorna. De externa kontakterna som har informerats om projektet och tillfrågats om de kan tänka sig att samverka med skolorna i dessa frågor har med undantag för polisen (har inte resurser) och socialtjänst (tveksamma) varit mycket positivt inställda. Skolan har däremot visat tveksamhet gällande tid och prioritering (vi har inte tid att sitta och ringa runt, det tar tid att ta sig dit man ska, vi har mycket annat som är prioriterat), ordningsfrågor (kan inte släppa iväg elever utanför skolan eller åka iväg med dem), metod (hur gör man?)

Däremot en kontaktyta, som ligger utanför projektets formulerade målsättningar men som naturligtvis ingår och kanske är den viktigaste ur ett brottsförebyggande perspektiv, är skolans kontakt med hemmen. Här verkar det som om skolornas arbete överlag i projektet har bidragit till att initiera och fördjupa kontakten mellan skola och hem gällande värdefrågor. Och då vi vet att föräldrarna är de starkaste normsättarna så är ju detta en viktig framgångsfaktor.

Lärdom

Den första lärdomen är att de skolor som tackar ja till att vara med i ett sådant här utvecklingsarbete måste förbinda sig att prioritera sitt deltagande. Några av de skolor som deltog i detta projekt ansåg sig inte ha tid att ta externa kontakter och/eller arbeta med materialet på ett djupare plan.

Ett större ansvar måste läggas på skolorna själva att bygga upp ett nätverk av aktörer i närområdet som de kan kontakta i olika frågor och som eleverna kan använda som mentorer och bollplank i olika arbeten. Det ligger i deras eget intresse. Det finns bevisligen stora vinster för såväl elever som lärare om detta sker. Det skulle även öka det sociala (lokala) nätverket kring barnen/ungdomarna. Vilket ger vinster för samhället i stort. Det är även rimligt att anta att om skolorna själva finner och utvecklar formerna för samverkan att den då blir enklare, långsiktigare och mer beständig. Därför istället för att skapa kontakterna åt skolorna måste kraft läggas på att motivera skolorna till att göra detta själva. Att projektet och arbetssättet har ökat samarbetet mellan skola och hem kring värdefrågor är något vi ska ta lyfta fram och tydliggöra ytterligare.

Projektet – Brottsförebyggande skolarbete i ett vidare perspektiv - syftade till att bidra till ett helhetstänk där skola, kommun och näringsliv samarbetar kring det brottsförebyggande arbetet inom Umeå kommun. Fokus låg på ungdomsfrågorna i det brottsförebyggande arbetet, men givetvis kunde även andra viktiga frågor inom såväl ungdoms- som det brottsförebyggande området komma att beröras.

Vilka insatser gjordes?

En styrgrupp sattes ihop med representanter från skola (en rektor och en skolkurator) från kommun (BRÅ-samordnaren) från näringslivet (Svensk Handel i Umeås ordförande) samt en polis. Tanken var att dessa skulle representera de olika områdena och bidra till en ”sammanflätning”.

Umeå kommuns skolförvaltning informerades och gav projektet sitt stöd (även ekonomiskt stöd).

Som beskrevs tidigare i denna rapport bjöds representanter från kommun, polis och näringsliv in till den första utbildningsdagen. Tid avsattes även för diskussion om hur samverkan skulle kunna ske.

Projektledarna hade under projektet löpande kontakter med kommun och näringslivsrepresentanter.

Resultat

Samarbete skedde mellan de önskade aktörerna i vissa delar av projektet. Bland annat vid ungdomsseminariet och mellan några skolor och andra aktörer som nämndes tidigare. Men samarbetet har inte skett i den utsträckning som projektets målsättning var. Och utan den lokala projektledarens (Brå samordnarens) idoga arbete för att sammanlänka olika aktörer i projektet hade mycket lite spontant samarbete skett.

Som nämndes ovan informerades Umeå kommuns skolförvaltning och de gav även projektet ett ekonomiskt bidrag. Dock var inte projektet och dess innehåll ett prioriterat område för kommunernas skolor, vilket påverkade möjligheterna att förankra projektet. Den kommunala förankringen stannade därför vid UmeBRÅ.

Förankring av projektet hos polis och socialtjänst blev på fel nivå och prioriterades därför inte. Polis och socialtjänst deltog inte i önskad utsträckningen i projektet.

Positivt är att vissa av de upparbetade kontakterna som har upprättats i projektet, exempelvis mellan näringsliv och vissa skolor, mellan näringsliv och UmeBRÅ och mellan UmeBRÅ och skolorna kommer att fortleva efter projektets genomförande. Och kan säkert leda till små gemensamma punktsatser.

Lärdom

När ett projekt eller ett utvecklingsarbete som detta ska genomföras bör en bredare och djupare förankring göras i respektive organisation innan det drar igång. Fler måste känna ansvar för att projektet ska lyckas med sina målsättningar. Fler måste känna ansvar för att samarbetet ska utvecklas och leva vidare. Projektet och projektets målsättningar måste även förankras högre upp i beslutshierarkierna. För att projektet skulle bli riktigt viktigt för Umeås skolor hade det krävts att man från kommunens sida exempelvis sagt att värdegrundsfrågorna är ett av skolans prioriterade utvecklingsmål framöver. Nu fanns där fyra andra uttalade prioriteringsmål att konkurrera med. För att polisen skulle ha varit mer tillmötesgående i projektet krävdes ett tydligt mandat från polisedningen, likaså hade socialtjänst behövt stöd från sin ledning.

En positiv lärdom var att när samarbetet fungerade så genererade det mervärde till alla inblandade.

Hur väl lyckades projektets målsättningar uppfyllas?

Projektets kortsiktiga målsättningar var att:

- *Ge Umeås skolor så bra verktyg och stöd som möjligt i deras arbete med frågor som berör brottsförebyggande och vårt samhälles värdegrund.*
- *Ge ungdomarna möjlighet och inspiration att "på allvar" kunna delta i och påverka det brottsförebyggande arbetet i kommunen.*

- *Skapa ett lokalt nätverk av aktörer (viktiga vuxna) som kan fungera som kunskapskällor, bollplank och slutligen mottagare av elevernas brottsförebyggande skolarbeten.*

Projektets långsiktiga målsättning var att:

- *På sikt skapa arenor för en levande diskussion och naturliga samarbetsformer för det lokala brottsförebyggande arbetet. Ett arbete där ungdomarna ses som fullvärdiga aktörer inte som en målgrupp. Ett arbete där näringsliv, skola och kommun samverkar.*
- När det gäller målsättningen med att ge Umeås skolor ett så bra verktyg och stöd som möjligt i deras arbete som berör frågor om brottsförebyggande och vårt samhälles värdegrund kan vi både säga att projektet har lyckats och inte lyckats. Vi har inte lyckats sprida material och arbetssätt till alla "Umeås skolor". Utan utöver de skolor som var med från början har endast ett fåtal tillkommit. Ett aber var när den tänkta utbildningsdagen för övriga skolor skulle ha genomförts i augusti 2005 avbokades denna av kommunens skolförvaltning, då utbildningsdagen inte berörde något av de områden som skulle prioriteras i kommunen. När det gäller att ge bra verktyg och stöd anser vi att vi har lyckats. Vi har mött mycket uppskattning från skolorna gällande material, handlednings- och utbildningsinsatser. Även den utvärderingen som deltagande skolor har svarat på pekar på detta. Två av skolorna, Tegs centralskola och Kupan, har tagit till sig materialen något mer än övriga skolor och integrerat dessa i sin ordinarie undervisning. Dessa två skolors medverkan har påverkat deras arbete. De kommer även framöver med säkerhet att använda lärarhandledningarna i sitt ordinarie arbete med värdegrunds- och lag och rätt undervisning.
- När det gäller att ge ungdomarna möjlighet och inspiration att "på allvar" kunna delta i och påverka det brottsförebyggande arbetet i kommunen är svaret även där ja och nej. Elevernas arbeten har naturligtvis påverkat den lokala projektledaren (Lennart Andersson, UmeBRÅ) i hans yrkesutövning. Att eleverna fick presentera sina arbeten vid ungdomsseminariet, och att de via mentometerknappar och diskussion fick ge sin bild av brott och trygghetsfrågor i Umeå ligger i linje med denna målsättning. Ändå hade vi velat ha mer av denna dialog och påverkan. Vår förhoppning är att elevernas arbete kanske ändå fick ett större genomslag på ett lokalt plan – i skolan och närområdet.
- När det gäller att skapa ett lokalt nätverk som kan fungera som kunskapskällor, bollplank och slutligen mottagare av elevernas brottsförebyggande skolarbete måste vi säga att vi har lyckats. Vi har idag en lista på aktörer i skolornas närområde som vill och kan vara detta nätverk. Problemet idag ligger i hur dessa aktörer och skolorna ska hitta former för detta samarbete.
- Slutligen när det gäller projektets långsiktiga målsättning att på sikt skapa arenor för en levande diskussion och naturliga samarbetsformer för det lokala brottsförebyggande arbetet. Ett arbete där ungdomarna ses som fullvärdiga aktörer inte som en målgrupp. Ett arbete där näringsliv, skola och kommun samverkar. Kan vi säga att vi på dessa två års arbete har tagit ett litet steg åt det hållet. Huruvida det målet kommer att uppnås i framtiden beror på hur man inom Umeå kommun förvaltar de erfarenheter som detta utvecklingsarbete har gett vid hand. Hur man går vidare och

förankrar dessa tankar i kommunen och hos samverkansparter. Och hur prioriterat det anses vara.

SWOT-Analys över projektet

Nedan analyseras projektets styrkor, svagheter, framtida möjligheter och hot mot vidare utveckling i en swot-analys.

<p>Styrkor</p> <ul style="list-style-type: none"> • Användning av Brottsförebyggande rådets lärarhandledningar. • Lokala projektledningens arbete och kontakter med projektets aktörer. • Finns success-story i projektet (Tegs centralskolas arbete, Kupans integrering av frågorna och materialen + ungdomsseminariet) • Arbetsättet har fått varaktigt fäste på minst två av skolorna. • Viljan och engagemanget från ”aktörer i närområdet” så som näringsliv m.fl. • Kontakterna mellan hem och skola gällande värdefrågor utvecklades och fördjupades. 	<p>Svagheter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Projektet ej prioriterat i kommunen. • Olika prioriterat på deltagande skolor. • Projektledningens mandat att driva utvecklingsarbetet i skolan var för svagt. • Mycket annat som konkurrerar för skolorna • Förankrat på fel nivå hos vissa aktörer. • Skolorna osäkra på hur externa kontakter ska hanteras. • Arbetsättet har inte fått fäste på några av skolorna.
<p>Möjligheter</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kunna visa på goda exempel (Tegs Centralskola + Kupan och ungdomsseminariet) för spridning i kommunen. • Kan bli ett prioriterat mål för skolorna i kommunen. • Upparbetade kontakter med aktörer i närsamhället finns. Går att utveckla vidare. 	<p>Hot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Att arbetsätt och tema dör ut utan centralt stöd. • Att ”nya projekt” startas upp. • Att ”externa kontakter” tröttnar för att skolorna inte tar kontakt. • Att lokal projektledare prioriterar annat. • Att Umeå kommuns skolförvaltning prioriterar annat.

Slutsats och sammanfattande punkter

Projektets grundtankar och metodiska idé måste ses som framgångsrika. Där projektet har genomförts i enlighet med projektidén, d.v.s. där skolans elever har arbetat ämnesövergripande med brott och trygghetsfrågor i samarbete med aktörer i närsamhället – där har man även funnit vinster gällande lärarnas pedagogiska arbete, elevernas motivation och kontakter med aktörer i närsamhället och med elevernas familjer. Arbetsätt och material har även kunnat integreras i hög utsträckning med ordinarie undervisning och andra metoder som skolorna har använt sig av. Projektets brister och tillkortakommanden kan till största del härledas till hur det har förankrats och prioriterats i medverkande organisationer.

Nedan har vi sammanfattat fem punkter som kan ses som grundläggande förutsättningar för att ett arbete med denna inriktning ska vara framgångsrikt.

- Utvecklingsarbetet måste förankras brett och på rätt nivå i medverkande organisationer. Många måste känna ansvar för att utvecklingsarbetet ska lyckas.
- Utvecklingsarbetet måste vara prioriterat såväl på kommunal nivå som på skolnivå.
- Skolorna som skall delta i utvecklingsarbetet måste förbinda sig till en viss lägstanivå gällande deras insats.
- Projektledningen måste ha ett tydligt mandat att driva utvecklingsarbetet i skolorna.
- Medverkande organisationer, skolor m.fl. måste motiveras. Vinsterna, för varje medverkande, i utvecklingsarbetet måste tydliggöras och kommuniceras.

Ekonomi/användning av beviljade medel

Ekonomisk redogörelse bifogas i bilaga 3.

2006-02-10

Niklas Odén
Projektledare
Links of Importance

Lennart Andersson
Projektledare
UmeBRÅ.